

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

123. An pœnitens à Confessario interrogatus teneatur confiteri se
habuisse consuetudinem peccandi? Et an in tali casu possit uti
æquivocatione Confessarium eludendo? Ex part. 11. tract. 7. & Misc. 7. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

rentia videtur esse alienum, Ouedo *in p. 2. D. Thomae tract. 6. controu. 5. punct. 3. §. 6. n. 8.* ubi me citato, sic ait; Quando tactus, & oscula copulam praecesserunt non ex intentione copulae, & statim post illa nouo actu voluntatis copula successit, distinctam malitiam à copulae malitia necessariò in confessione explicandam continere, docet Vasquez, Hurtadus, & Diana. Ratio horum Authorum est, quia licet hi actus ad copulam sint ordinabiles, per se ad illam non ordinantur, & per se sunt prohibiti: & mali, & ita, cum ex intentione operantis ad illam non fuerint ordinati, malitiam aliam numero distinctam continent. Opposita sententia videretur alicui non omninò ratione destituta, quia tactus, & oscula praecedentia copulam, eandem secundum speciem malitiam continent, ac proinde cum sine interruptione morali exercentur, cum ea continuanda esse videntur, ita vt voluntas secunda habendi copulam in se primam, & primum obiectum auctum iam, per magis extensum intrat eandem speciem contineat. Potest etiam dici tactus, & oscula per se ad fornicationem ordinati, etsi operans possit pro sua voluntate in illis fistere, & ad copulam non procedere. Hucusque Ouedo.

2. Sed ego non discedo à sententia affirmativa, quam docui, & quam me citato omninò veram esse putat Dicastillus *de Sacram. tom. 2. tractat. 8. disput. 9. dub. 2. num. 76.* quam etiam tenet Cardinalis Lugo *de poenitent. disp. 16. num. 556.* Et ratio est, quia hi tactus in eo casu non habent illam vnitatem moralem cum copula, ad quam non ordinantur ex intentione expressa, vel interpretatiua, seu indirecta operantis, & ipsi actus per se sunt peccatum, ergo siue specie differat eorum malitia ab ipsa malitia copulae, siue non, erunt distinctum peccatum, saltem numero, atque adeò exprimendum, nec ad hoc probandum est necessarium asserere (quod facit Lugo) malitiam illorum actuum esse diuersam. Eodem modo Philosophari debemus in eo, qui sine animo occidendi, nec occisionis periculo prauius, voluit inimicum grauius quidem percutere, aut vulnerare, non tamen lethaliter, postea verò ex alia voluntate lethaliter percutiendo immediatè occidit, est enim eadem ratio, priores enim actiones non component vnum peccatum cum occisione; esset tamen peccatum vnicum, si omnes illae percussiones secundum se sistendo in illis essent eiusdem speciei inadaequate cum homicidio (aut essent homicidiiu partiale, si fuissent mutilationes) siue essent (vt alij volunt) diuersae naturae, sunt tamen in ordine ad homicidium plenum, quod postea procedit, atque adeò component cum illo vnum peccatum vnitatem morali, vt de tactibus impudicis dictum est.

RESOL. CXXII.

An sufficiat, vt meretrix inueterata in confessione tantum manifestet tempus eius officij?

Et an saltem praeter tempus oporteat, vt principales species peccatorum, quas possit numerare dicat, vt si cum Clericis, Religiosis, propinquis, coniugatis peccauerit, vel si crimen nefandum cum ipsis commiserit?

Ex quo sequitur, quod quando poenitens per longum tempus fuit in malo statu, aut consuetudine iterationis alicuius peccati, ita vt non possit designare numerum, quantum humanitus fieri potest, satisfacit declarando tempus, quo fuit in tali statu, & consuetudine?

Ex quo etiam inferitur, quod Rustici homines, qui

agrestis, & inculto modo confitentur sine numero, & diligentia, cogendi non sunt repetere confessiones factas cum indoctis Parochis: Ex part. 3. tr. 4. Rel. 88. alias 89.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent nouissimè Pharaeus *de sacram. poenit. tract. 1. §. 1. c. 6. §. 1.* Canus *de poenit. §. 5. colligo* Attamen Caietanus *to. 1. opuse. tr. 3. q. 3.* Petrus Soto *lect. 9. de confessione, & Nauarrus in sum. c. 6. n. 15* asserunt talem sceminam non obligari ad explicandum speciatim numerum peccatorum, sed sufficere, si manifestet tempus.

2. Et hanc sententiam tanquam probabilem videntur etiam admittere Fagundez *pr. 2. lib. 3. c. 4. n. 1. in fine.* licet ipse, optimè doceat, quòd supra dicta meretrices, oportet, vt saltem praeter tempus principales species peccatorum, quas possunt numerare, dicant, vt si cum clericis, religiosis, propinquis, coniugatis peccauerit, vel si crimen nefandum cum ipsis commiserunt, &c. Et ita etiam docent Villalobos *in sum. t. 1. tr. 9. diff. 3. n. 5.* Henriquez *lib. 2. de poen. c. 5. n. 9.* Turrianus *de poen. q. 9. art. 2. disp. 19. dub. 4. Sotus in 4. disp. 18. q. 2.* Suarez *t. 4. disp. 2. sect. 6. n. 8. 9. & alij.*

3. Ex his apparet, vt bene obseruat Fay *de poenit. in addit. ad 3. part. q. 9. art. 2. disp. 2. concl. 2.* cum aliis communiter, quòd quando poenitens per longum tempus fuit in malo statu, aut consuetudine iterationis alicuius peccati, ita vt non possit designare numerum, quantum humanitus fieri potest, satisfaciat declarando tempus, quo fuit in tali statu, & consuetudine.

* Hinc etiam inferitur, quòd rustici homines, qui agrestis, & inculto modo confitentur, sine numero, & diligentia, cogendi non sunt repetere confessiones factas cum indoctis Parochis. Cum enim bona fide confiteantur, & vniuersum vitæ modum, & vniuersam rationem habeant, statim ex confessione vnius anni coniciet prudens Confessarius, quantum in reliquis annis peccauerint, & quot numero peccata commiserint. Ita Fagundez *supra n. 1. c. 2. n. 5.* Henriquez *lib. 2. de poenit. cap. 3. n. 10.*

RESOL. CXXIII.

An poenitens à Confessario interrogatus teneatur confiteri se habuisse consuetudinem peccandi?
Et an in tali casu possit vti aequiuocatione, Confessarium eludendo? Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Rel. 37.

§. 1. **H**oc dubium nouissimè adducit, & ad illud sic respondet Ioannes Pontius *in cor. Theolog. disputat. 45. quest. 4. conclus. 2. numer. 32.* Quæri solet, an poenitens teneatur confessario interroganti, an habuerit consuetudinem committendi peccatum, quod confitetur, respondere quod sic, si eam habuerit?

2. Ioannes Sancius negat; Cardinalis de Lugo affirmat.

Ille mouetur, quia non tenetur poenitens peccata dimissa subiicere iterum Clauibus, ergo potest eludere aliqua aequiuocatione interrogationem Confessarij.

3. Fundamentum Cardinalis est quòd licet, quis non teneatur confiteri quantitatè furi mortalis, secundum eos, qui putant circumstantias aggravantes non necessariò confitendas esse; tamen si fuerit ante in familia peccata, tenebitur tamen, si interrogetur.

4. Sed certè hoc fundamentum non subsistit, primò, quia non est eadem ratio vtriusque casus; nam

idē deberet quantitas furti significari Sacerdoti interroganti; quia illa deseruiret, vt Confessarius imponat penitentiam secundum grauitatem peccati ex natura intrinseca ipsius; sed in alio casu lapsus antecedens in similia peccata, non est circumstantia, saltem intrinseca, aggrauans peccatum sequens; nec propterea Confessarius debet imponere maiorem penitentiam ratione ipsius: ergo non est eadem ratio vtriusque casus.

5. Secundo, quia reuera, si non debeat confiteri illam circumstantiam furti, non debet illam magis confiteri interroganti, quam lapsus praecedentes. Vnde idem per idem, & eiusdem rationis probatur hoc fundamento: nec est necessarium, vt Sacerdos imponat penitentiam, nisi iuxta speciem peccati, & circumstantias, quas penitens debet confiteri.

6. Itaque existimo non teneri quem confiteri lapsus antecedentes, quamuis vtiliter posset, si vellet. Sed non placet modus eludendi interrogationem per equiuocationem, propter doctrinam quam tradidi in commentariis meis ad tertium de illa materia. Melius est absolute, & sincere dicere: Pater hoc non spectat ad rem, quicquid sit de hoc, iam spero cum gratia Dei cauere lapsum in posterum. Et certe illae interrogationes non necessariae, sunt valde periculosa, nam si aliquis à puella ingenua & pudibunda, quae aliquando lapsa est, & iterum confitetur nouum lapsum quaereret, an lapsa sit aliàs, periculum esset, quod id non confiteretur, & consequenter, si non posset sine peccato id facere, committeret sacrilegium, quod aliàs non commisisset. Et sanè experientia mihi constat ex nimis rigidis, & indiscretis interrogationibus, quarum plurimae in iuuenibus praesertim Confessariis oriuntur ex curiositate, plura mala euenire, quam si omitterentur, nec iugum huius Sacramenti aliàs ex se difficile est vilo modo aggrauandum vltra necessitatem. Hucusque Pontius vbi supra.

7. Et hanc sententiam tenet nouissimè nominatim contra me Leander de Sacram. tom. 2. tract. 5. disp. 8. §. 7. quæst. 21. vbi quaerit, An saltem teneatur penitens confiteri consuetudinem; si à Confessario de illa interrogetur? & respondet adhuc in hoc casu, non teneri, si aliàs penitens verè sit dispositus. Quia penitens non tenetur (vt vidimus) talem consuetudinem confiteri. Ergo nec Confessarius habet ius ad hoc interrogandum.

8. Sed affirmatiuam sententiam tenet Reuerendissimus Candidus tom. 2. disquisit. 24. art. 23. dub. 48. sic allens: Consuetudo peccandi est necessario fatenda in confessione, quia etsi non mutet speciem peccatorum, aggrauat tamen notabiliter, tum quia consuetudo peccandi constituit hominem secundum praesentem statum in quodam morali periculo, & facilitate peccandi, & necessarium est vt Confessor hanc consuetudinem sciat, vt de dispositione, & obligatione penitentis certus reddatur; tum quia Confessarius, qui medici, & iudicis vices gerit in Sacramento penitentiae, non cognita consuetudine peccandi, non posset penitenti congrua remedia pro eius salute exhibere.

9. Si verò Confessarius iusta de causa penitentem interroget de consuetudine peccandi, vt penitentis dispositionem intelligat, penitens tenetur consuetudinem explicare, secundum omnium Doctorum sententiam, quia consuetudo peccandi arguit infirmum emendationis propositum. Ita ille. Verum ego quoad primum eius dictum dissentio per ea, quae alibi adduxi, & me citato ad lucit Leander vbi supra §. 20. libenter tamen eius secundum dictum amplector contra Pontium, & Leandrum vbi supra.

10. Itaque, me citato Agidius Bassæus vir quidem doctus in suis flor. Theol. pract. verb. circumstantia

§. 4. num. 12. sic ait: An consuetudo peccandi, vel circumstantia relapsus sit exprimenda in confessione? affirmant Henriquez, Fagundez, & alij, quando est valde frequens; nam tunc valde aggrauat. Negant Valquez, Suarez, Reginaldus, & alij, nisi quando consuetudo illa peccandi fuisset ex occasione proxima, quam penitens tenetur refecare, vel nisi iusta de causa interrogetur à Confessario: Ratio illorum est, quia circumstantia relapsus non mutat speciem, & non potest afferri ratio per se loquendo, cur penitens obligetur ad huiusmodi circumstantiam explicandam, modo cum debito dolore peccata commissa quoad numerum, & speciem explicet, ac in posterum vitæ emendationem firmiter proponat: Aliàs enim si consuetudinem peccandi tenetur penitens aperire; Idem esset quod obligare illum peccata legitime confessa iterum repetere, quod sanè nullo præcepto induci potest. Quod autem penitens teneatur illam circumstantiam explicare, si à Confessario interrogetur; ratio est, quia Confessarius Medici, & Iudicis vices gerit in hoc Sacramento, & cognita peccandi consuetudine poterit penitenti diuersa remedia exhibere, v.g. peccatum molitici ex consuetudine patienti, frequentes confessiones cum vno, eodemque Confessario bis, aut ter in hebdomada, si opus fuerit, iniungere. Ita Bassæus; cui etiam adde me citato, carissimum Patrem Auerla de Sacrament. penit. q. 10. sect. 10. in fine; & Gesualdum in Theol. mor. tom. 1. tract. 19. c. 3. n. 14.

Dico igitur penitentem (per se loquendo) non teneri hoc explicare, quia consuetudo peccandi non mutat speciem peccati: Imò hoc esset valde onerosum penitenti: Nam sæpè sapius obligaretur ad confitendum iterum peccata aliàs confessa absque rationabili causa; Dixi (per se loquendo) quia quandoque erit expediens; vt videlicet Confessarius percipiat statum penitentis. An sit in periculo recidendi in posterum, & vt possit remedia opportuna, & necessaria illi præstare. Ideoque si à Confessario penitens interrogatus fuerit de consuetudine, debet penitens in casu veritatem aperire, vt illi satisficiat: Si verò non interrogetur, hoc explicare non debet nisi quando necesse sit, vt declaret Confessario statum conscientiae suae.

11. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos tenent etiam Pater Tamburinus opusc. de confess. lib. 2. cap. 1. §. 1. n. 6. & Trullench. de Sacram. lib. 4. c. 6. dub. 4. n. 32. Patet igitur ex dictis contra Pontium, nostram sententiam esse magis communem.

RESOL. CXXIV.

An consuetudo peccandi sit circumstantia aperienda in confessione?

Et quid, quando consuetudo illa peccandi fuisset ex occasione proxima? Ex part. 1. tr. 7. Ref. 15.

§. 1. Affirmatiuè respondet Fagundez Præcept. 2. lib. 4. c. 4. num. 7. Henriquez lib. 5. c. 8. num. 2. qui in Glossa, litt. A. citat pro hac sententia D. Antoninum, Tabienam, Rosellam, Syluestrum, Sotum & alios.

2. Sed contrariam sententiam, & meritò docet Bonacina de Sacrament. disput. 5. q. 5. sect. 2. punct. 3. §. 3. diff. 3. num. 22. qui citat Suarez, Reginald. & Zanolam, quibus ego addo Valq. in 3. p. to. 4. q. 91. art. 1. dub. 3. num. 3. nisi, quando consuetudo illa peccandi fuisset ex occasione proxima, quam penitens tenetur refecare: sed, quando fuisset consuetudo, vbi non est hæc occasio; tunc enim non tenetur talem consuetudinem explicare, nisi à Confessario iusta de causa

inter

Sup. hæc consuetudine in duabus Ref. seqq. & hic supra in §. Sed affirmatiuè, à lin. 3

Sup. hoc in Ref. præterita §. Itaque me, & in aliis eius not.

Sup. hoc in Ref. seq. 5. Vnde, ad medium.